

Posudek vedoucího DP

Hodnocení: Práci A. Poppové navrhuji přijmout k obhajobě a udělit jí známku „velmi dobře“ (2).

Zdůvodnění: Autorka si vybrala nesmírně obtížné téma. Zpracovala ho ve formě empirické práce, kdy provedla rozhovory s 15 respondenty; v teorii se opírala téměř výlučně o Aristotélovu Etiku Nikomachovu (velmi vtipná volba, ale přece jen měla být více zdůvodněna).

První klad práce podle mě tkví v moc pěkných rozhovorech o přátelství / kamarádství. Zde je vidět, že studentka má dar získat si důvěru aktérů a udržet si ji během empaticky vedeného rozhovoru. Fakt, že většina respondentů byli její příbuzní nebo známí, tuto citlivost vůbec nesnižuje: možná právě naopak bylo těžší na sebe říkat řadu intimních věcí výzkumníkovi, jenž byl relativně blízkou osobou.

Druhý klad práce spočívá v pěkných pojmových mapách, a to dvojího druhu: jednak v té, jež vyplynula z kódování rozhovorů, jednak v té, jež vyplynula z kódování, resp. analýzy Aristotélova textu.

Možná je třetím kladem i srovnání obou, ale zde už jsem si méně jist, neboť nevím, jestli se autorce povedlo oba druhy textů (respondentů a Aristotéla) převést na shodné pojmy, na ony společné jmenovatele: připadá mi spíše, že zde autorka zůstala občas na úrovni znění slov, která Filozof používal, aniž by si je vysvětlila pojmově. Nicméně třeba požadavek „rovnosti“ vyšel velmi přesvědčivě.

Diplomová práce podle mého soudu zůstala trošičku „viset“ na prvních etapách výzkumné práce, v rovině tématické analýzy, a není dál vždy stejně intenzivně rozvedena jako ona první analýza. Nepodařilo se mi inteligentní a pracovitě studentce předat víc nadšení po překvapivost výsledků, pro jejich paradoxnost, proointu, pro analytický příběh a gradování jeho napětí. To se objevuje spíše jen občas a spíše náhodně: např. v postřehu, že „v přátelství by paradoxně nemělo o nic jít“ (s. 144). Podobně trochu náhodně a nemotivovaně působí, že se autorka v rozhovorech ptala na smrt přítele: toto téma pochází patrně z inspirace J. Derridou nebo z jeho zpracování mnou v práci o formách citů. Výsledkově tento dotaz nebyl příliš zpracováván. Samozřejmě, ono „ostřejší“ kódování, které by šlo více k jádru věci, se mohlo objevit už během tématické analýzy pro pojmovou mapu. Tak třeba hned první rozhovor s Marií obsahuje určitou nostalgii a ztrátu dětství (?), situovanou už do počátku, která vyhlíží jako tlak, bída, nouze, nástup povinnosti („musely jsme“ 3x), tedy vlastně také jako smrt čehosi (?), která je kódovatelná nejen neutrálně a trochu banálně jako „společná práce a hry“ (s. 14).

Co šlo více systematicky srovnávat: muži vs. ženy; mladí vs. staří; jeden člen páru vs. druhý (aj.): ke každému šla napsat přinejmenším malá kapitolka. Podobně v oblasti odborné literatury: vzít si učebnici sociální psychologie a podrobně ji srovnat s Aristotelém.

Měla se také zkusit najít nějaká jednotící linie, např. tedy duchovního styku a svěřování, a její pomocí se snažit na druhém stupni úvah vysvětlit řadu dalších jevů: prozradit pak = zradit; z toho plyne výlučnost přátel; co může být „prozrazeno“? no něco, co je utajováno a co je nejvíc „moje“; proč to je často nějaký „hřích“? je tedy přítel někdo, kdo mi dá „rozhřešení“? pak by mohl být i manžel přítelem, za situace, kdy to „moje“ není jiná osoba (nemusí to tedy souviset jen s vyhasnutím zamilovanosti do manžela(?)). Druhou velkou linií mohla být právě erotika a sexualita a otázky vztahu mezi láskou a přátelstvím (mimořádně přátelstvím pro rozkoš myslel Aristotelés právě lásku, zde tedy pederastickou); jak to, že někdy bývá považováno sexuální pole za ono, kde se o sobě partneři dovědí „pravdu“? je to intimita stejného druhu jako „svěření se“? Obě linie se pak mohly ještě artikulovat vzájemně.

Práci ale finálně považuji za velmi cennou, a každému dalšímu studentovi, zkoumajícímu totéž téma, bych ji vnutil jako povinnou. Pokud bych sám o jevu ještě někdy psal, rozhodně bych se přinejmenším k rozhovorům, v ní zaznamenaným, vrátil. Autorce blahopřeji k jejímu talentu.

V Praze 13. 1. 2009

doc. Miloš Kučera, CSc.